

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМИНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Ковто пост. шал. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 1—3 год. передпол.
Реклама не змінюється.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в крає 4:20 ал.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7:50 ал., Німеччині 7:50
ал., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. р.
мунія 150 дел., Болгарії 7:50
ал., Австрії 7:50 ал. Замов.
адреса 1 дол.

**В справі оголо-
шень апартагиса
до Адміністрації.**
ЦЕНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
17 сот.

На розстайних дорогах.

Польща і гарантійний пант.

Біжучу сесію Ліги Націй попередили відповідні наради між керівниками закордонної політики Англії і Франції, щоби підготувати припущенню обговорення західного гарантійного пакту на терені Ліги. Вислідні відвідни Бріана в Лондоні уважається небезпечними для Польщі.

Перед агітаційною подорожею Скшинського до Америки Бріан дав обіцяти йому забезпечення польських кордонів. Тому поголосили про льондонську конференцію та чекності, які тепер роблять французькі дипломати німецьким, викликають переляк в польських політичних колах. Вже від довшого часу горлає польська преса про те, що польські границі стають предметом торгу.

Цей переляк степенує ще намірені вступлення Німеччини до Ліги Націй, вступлення, так незвичайно підтримуване Англією й Францією. Тут можемо обсервувати живе життя. Реакційна польська преса ликається, що з хвилиною інсталяції Німеччини в Союзі Народів ця установа перетвориться в Терен боротьби, стане вихідною точкою Німеччини до наступу на територіальні постанови версайського трактату. В першу чергу на польські границі. Бажаючи злагіднити небезпеку, польська преса помагається постійного місця в Раді Ліги Націй на рівні з Німеччиною. Значить, Польща бажає створити в Лізі своє забороло проти німецьких посягань. А праців в недалекий минулий польська преса, особливо реакційна, відверталася від Ліги Націй, глумилася з віри гр. Скшинського в що міжнародно установа, а навіть погрожуwała вступленням Польщі з Ліги Націй. Єдину безпеку мира бачили польські впливові політики не в основах Ліги Націй, тільки в мілітарних союзах, звернених проти Німеччини і СРСР, які одночасно творили охоронний вал версайського трактату. Зміщення Німеччини шляхом припоровлення плану Доза та лагідне відношення теперішнього французького кабінету вважається великою небезпекою для Польщі. Заповідана в близькій або дальшій будучині ревізія західних границь Польщі є нічим иншим, тільки четвертим поділом Польщі. Британцем до трумни відродженої Польщі. В зв'язку з цим в польській масі починає зростати песимізм, який є показником того, що державна ідея не вкоринилася глибоко в польській масі, як про це запевняє світ польська націоналістична преса.

Однак не тільки намірене вступлення Німеччини до Ліги Націй трівожить польську громадську думку. Ще більше трівожним є поширюване пересвідчення, що гарантійний пакт тільки тоді втілює в свою орбіту скар, коли Польща й інші країни (балтійські) держави приєднуються до антирадянської акції Англії. Цей натиск Англії на німеччину Польщі, по ко-

трім боці барикади вона хоче виступати, викликає панічний страх. Ясно, що на випадок здушу Англії з СРСР. Польща перша мусить протиставити мілітарній могутності радянського союзу. Зв'язок Польщі з Англією за ціну обняття польської республіки гарантійним пактом означає викликання воєнних настроїв на межі між Чорним і Балтійським морем. Близь Дамоклевого меча над Польщею хіба не заохотить ніякої держави вкладати капітали в польське господарство; навпаки непевне положення буде відстрашувати заграничний капітал. До того ж Англія бажала би в протирадянському фронті мати Німеччину і Польщу, дві держави, яких однолінійність політична з природи річи є виключена. Тому то — як на основі історичного досвіду заклучує польська преса — в рішучій хвилі Англія може пожертвувати Польщею в користь Німеччини.

В тав. демократичних польських колах, обтяжених ідеологією Підсудського, який мавчиться похід на Київ, видинає сподівання, що війна проти СРСР. може принести Польщі в дарунок дальше поширення границь Польщі на схід. Одночасно зроджується можливість зєдинення Литви з Польщею. Ці кола бачать спасення Польщі в союзі з балтійськими державами та в плані поширити його на осередню Європу, піддавшись під протекторат Англії, тим більше, що супрематія Франції починає зникати, а за те ростуть впливи Англії на європей-

Відозва до шкільної молоді!!!

Не марнуйте свого гроша! Купуйте тільки в знамі з дешевоти

МАГАЗИН ПАПЕРУ **С. ВАЙЗЕРА** ЛЬВІВ,

де дістанете по небувалій низькій цініх величезний вибір всіляких шкільних приладів і безцінний дарунок

Блок рисунковий з мапою Польщі як доказ дешевоти.

Подаю ціни рисункових блоків

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
45	60	75	90	1.10	1.25

ПОЗІРІ У власнім інтересі треба затицати собі фірму **С. ВАЙЗЕР**, як також Ч. дому вул. Синистуська 4.

ському континенті. В таких умовах можливою є зміна полі Польщі, яка з жандарма Франції може стати оборонцем інтересів Англії. Та одночасно зроджується сумніви, що „нова Росія“, царистична чи демократична, буде змагати до реалізації своїх західних границь і вазального підпорядкування собі Польщі. І тому на адресу Англії звертається домагання, щоби вона дала зі свого боку гарантії, що так не станеться.

Ось так польські англофоби і польські англофіли безсилі розводять руками, не знаючи, на котру стати. Бо і так але, і так не добре. А всьому причиною проклаті границі на сході й на заході Польщі. Нації на Франції гаснуть, бож вона пройнята виключно своїми егоїстичними інтересами, Англія — „перфідний Альбїон“ тільки чигає на згубу Польщі, тому очі польських політиків, — хоч як це дивно! — починають звертатися на схід до червоної Москви.

Сяк чи так, а польська закордонна політика знаходиться на розстайних дорогах.

Ф. Ф.

Жидівська колонізація Півд. України.

II.

Нова Палестина на Україні. — Сириті цілі жидівських комуністів. — Шляхом політики Катерини Вел. — Проти торгу українською землею.

І так у заклученій недавно між урядом СРСР та американським жид. організацією „Агро-Джойнт“ умов про відступлення на жид. колонізацію в 1926 р. 261.000 акрів землі на півд. Україні і півн. Криму (про це вже була в „Ділі“ згадка — пр. Ред.), рад. уряд гарантував жидівським поселенцям, що сільськогосподарська земля ніколи не буде їм відібрана. Це застереження наводять на думку, що земля дається не просто хліборобам, а Жидам як національній групі. Таке трактування справи жид. колонізації потверджується також фактом, про який м. н. говорилося на недавньому соціалістичному конгресі у Відні. Отож радянське правительство зробило через окремого представника пропозицію міжнародній соціалістичній організації, щоби вона всю жидівську еміграцію скермувала замість до Палестини, на Україну і півн. Крим, обіцяючи даром величезні земельні простори, на котрих має повстати нова Палестина! Як бачимо, тут уже ні при чім огляди соціальної натурі.

Шлях такої пропозиції американ-

ський часопис „Нью-Йорк-Американ“ добачує в тому, що рад. уряд хоче зєднати собі ласку американських і англійських жидівських міліонерів. Жиди-комуністи, які в Рад. Союзі відіграють кермуючу роллю, звертаються до жидівської світової буржуазії з проєктом нової Палестини на українській території, хочаби за одним махом убити кілька заців: 1) заманіфестувати перед цілим жидівством свій ніколи й ніяким інтернаціоналізмом незаманений жидівський патріотизм; 2) захопити в свої руки не лише найкращу ріллю чорноморської долини, але згодом усю чорноморську торгівлю й важні промислові осередки (Одеса, Херсон, Миколаїв, Катеринослав); 3) скученням на однім просторі великих жидівських мас оминити небезпеку несподіванок при найближшій перемоті; 4) отримати негайно великі капітали зза кордону.

Коли така політика жидівських комуністів шляком зрозуміла, то зрозуміло є й солідарна поведінка московських більшовиків із Кремені: підтримуючи цілою силою жидівську колонізацію на північ У-

країни, вони з гордістю можуть бачити в собі перемінників ідеї своїх коронованих попередників, яка казала за всяку ціну відіграти Україну від Чорного моря. Але ось за жидівськими й російськими комуністами СРСР іде у хаосі й український уряд!

Не дивлячись на те, що місцеве українське населення зі зрозумілих причин дуже ворожо ставиться до захоплення Жидами південної України може потагати за собою в будучині незвичайно шкідливі для України наслідки політичного характеру, українська радянська влада також сліпо йде на зустріч жидівським планам утворити з півдня України нову Палестину і всіляко спмагає жидівську колонізацію!

Жиди колишньої Росії, які завдяки національній політиці царського уряду не сміли переступати тав. „черти осілості“, себто сучасних українських губерній і б. конгресів, не маючи передусім права переїздити до Великої Росії, — мають очевидно право на землю, коли дійсно хотять віддатися хліборобству, але з земельного фонду не України, тільки цілої колишньої Росії. З огляду на те, що існуюча на південній Україні вільна земля не може вистарчити навіть для потреб самого українського хліборобського населення, яке з густо заселених округ України переселялось раніш і тепер переселяється на Передкавказзя, на Волгу, на Сибір, в Середню Азію та на Далекій Схід, то для охочих до хліборобства Жидів земля може бути віддана тільки там, де нахотять її українські хлібороби, коли примушені бувають кидати свій рідний край.

Деяка частина Жидів могла би дістати й на Україні землю, але там де вони живуть тепер, або в поближких околицях, з колишніх поміщицьких земель, приписуючись до українських земельних громад. Коли-ж в місцях теперішнього замешання Жидів земля для них не знайшлася-б, то єдиними місцями для їх переселення можуть бути тільки наддніпрянські, передкавказькі, або сибірські вільні землі, а ніколи земля південної України.

Титу Жидів до землі, якщо вона не викликає шугучо, різними спекуляціями на гроші жидівських капіталістів, треба очевидно пошукати. Треба з цього скористати і

позбутися Трохи Жидів з України, спрямовуючи їх переселення на Північ, на Волгу і в Сибір та Середню Азію. Це потрібно для оздоровлення національних і соціальних відносин в українському житті, особливо на Правобережжю. Це корисно не тільки для України, але і для самих Жидів, бо чим менше їх стане на Україні, тим нормальніше уложаться жити під німкою умовою український народ під німкою умовою український народ. Під німкою умовою український народ під німкою умовою український народ. Під німкою умовою український народ під німкою умовою український народ.

Піднесення України і так дуже розділена чужонаціональним елементом. Тут існують численні колонії: німецькі, болгарські, вірменські, грецькі і т. д., як залишок згаданої вже російської колонізаційної протиполітичної політики минулих століть. Замість старатися піти колонії оточити валом густого українського хліборобського населення, радянський уряд, віддаючи Жидам „во віки вічні“ українські ґрунти, виразно припиняє розрост українського населення і випирив його з його рідного краю. Мало того: український радянський уряд іде ще далі. Ось сам голова народних комісарів УСРР Чубар заявив на останньому з'їзді рад, що в міру зросту жидівської хліборобської людності в херсонській окрузі будуть там утворені жидівські райони й адміністративні округи та автономна жидівська територія дільниці. „Дуже можливо — заявив Чубар — що вдасться нам (!) утворити там автономну жидівську республіку!“

Проти такої поведінки українського радянського уряду, яка явно йде всупереч соціальним і національним інтересам українського на-

роду, треба протестувати в цілому рішучістю, домагуючись одночасно, щоб, напавши, український радянський уряд протидівав акції жидівських і московських комуністів, які мають на увазі олії — національно-жидівські, а другі — великодержавницькі російські інтереси. Правда, сністи, які є проти більшовицької колонізаційної імпрези, лякаючись у ній поважної перепони для еміграційного руху до Палестини та для допливу громадянських жидівських грошей на палестинські цілі, твердять, що вся та колонізаційна затія є лише пустим, позбавленим поважного змісту, демагогічним аргументом для роздобуття фондів від багатих жидівських мільонерів в Англії й Америці, та що з хвилиною, коли ці фонди перепливають на територію СРСР, — прийде кінець усій жидів-

ській колонізації на Україні. Цей аргумент не промовляє до переконання, коли згадаємо, в чій руці попадають ці гроші. Та коли б була в цьому частинна правда, то вигривання таких демагогічних аргументів найвищими представниками української радянської влади не йде в парі з вимогами поваги, якої вимагають від тої влади всі Українці.

Найбільший вибір блаватних товарів на осінній та зимовий 1927 сезон поручає фірма 11-100

АНТІН УВЕРА

Львів, вул. Галицька 10.

Філія в Тернополі, вул. Міхевича, 10. Філія в Стрию, площа Пилсудського.

Конгрес Мира й Україні.

Мунній виступ сенаторки О. Левчанівської. — Крутарства польського делегата

Струсіна політика польського урядового ПАТ-а є дійсно зворушливою. Все те, що діється у саїті і що торкається Польщі, а моголо бути неприемним для „народолюбивих“ патріотів — зі стоїчним спокоєм промовчується. Просте — ані словечка у телеграмах агенції, яка, здавалось би, є покликана для всестороннього й об'єктивного інформування преси і для цієї цілі розпоряджає величезним штатом красивих і закордонних кореспондентів, ну й очевидно — величезними фондами. Ця політика промовчування виявляється теж постійно у відношенні до подій на території польської держави, які — на думку ПАТ-а — або взагалі не потрібні заїснювали або не повинні статися до відома закордонної преси (напр. характеристичне для того другого випадку відношення ПАТ-а до голосного процесу трьох українських послів, членів польського сейму, будь-що-будь події історичного значіння!).

І коли не чужинна преса, окре-

мі часописні кореспонденти чи недискреційні когось із богів, проживаючих на ПАТ-івському Олімпі, чигаї газет, друкованих у польській республіці, так і ніколи не дізнались би про силу полії першорядної ваги. Згадаймо лише про інтервенцію французького посла у Варшаві з доручення Бріана в справі припинення масових евакуацій: вістка про цей факт, що зайшов у Варшаві, пробіла собі дорогу до польської преси шойно через Париж і Женеву!

Останнім випадком, який праз з урядовим джерелом інформації старалась промовчати ціла польська преса, був виступ Українців і Литовців на Конгресі Мира у Парижі, і звязана з тим виступом нова болюча компромітація польського престижу за кордоном, про яку можемо судити з понизшою власної кореспонденції.

Париж, 6. вересня.

5. вересня ц. р. на Конгресі Мира у Парижі, несподівано виринула

справа національних меншостей в Польщі, а то в зв'язку з внесенням шоби домогтися від Ліги Націй, шоби вона перейняла контроль над солісним виконанням міжнародних договорів і зобов'язань у справах національних меншостей. Внесення передбачувало створення в Лізі Н. спеціальної комісії, що зібралаб усі ті збори й розсяні по договорах зобов'язання, та перейнялаб їх реалізацію.

При цій нагоді представник Литви виголося палку промову проти польського режиму на Виленщині та заявив, що Литовці ніколи не погодяться з приналежністю Вильна до Польщі.

Після того забавля слово українська сенаторка Олена Левчанівська. Вона вказала на численність 7-ми мільйонного українського населення, що опинилось під Польщею, та на його догочасне прагнє історичне минуле й культурні надбання, і перевела порівняння з тим станом, який утворився після проведення російської смуги. Свої річіві виводи п-ні сенаторка аргументувала багатим статистичним матеріалом, голгозно з ресорту польського м-ста освіти й віроісповідань. Сухі фактичні дані про масове відбирання й нищення українських б. уніатських і потім православних церков і такеж масове зачинювання українських шкіл, яке ведеться по нинішній день, зробили на присутніх, серед яких засідали найсвітліші уми Західних держав, величезне вражіння.

Очевидно, що польський делегат, який був „тихий“ „Визволенець“ Липапевиц, вважав своїм обов'язком як мога затерти вражіння промови сен. О. Левчанівської, дарма, що він не в силі був заперечити факти. Він покликнується на „молодість польської державности“ та брак досаїду (!) в новоствореній польській адміністрації, поліції і судівництві. „По цій дорозі будемо й далі йти, а міжнародної контролі в справі меншостей не боїмося“

СЛАВЯНИН.

Славянство і Росіяне.

(Всеславянський календар „Пламя“ — 1926 г.)

„Всі славянські ріки мусять злитися в російським морі“ — цей ідеал колишніх московських славянофілів був по суті ідеалом всієї урядової Росії, а з бігом часу перетворився у тасмну мрію ширшого російського суспільства. Відомий французький письменник Меріме казав, що коли добре пошкравате Росіянина, то добудете Татарина. Може власне у цім і полягає корінь тої отруї панросіянізму, якою пересякнута душа справжнього Мбскаля. І хоч кожному тепер відомо, що покладлива московська мегальоманія явилася джерелом ненависти до Росії з боку всіх поневолених нею народів і припровадила вразі до розвалу великої євразійської держави, але це душ московської не змінити не могло, і перед нами тепер проходить дивне видовище. Російська політична еміграція, що уявляє із себе вислід і разом з тим жертву зазначеного отже розвалу, не тільки не позбулася старої великодержавницької пожалдиности, а навпаки ще яскравіше виявляє збої мегальоманської похуття і тендеші.

Ідейні верхи російської політичної еміграції зосередилися тепер у „Екзославаччині“. Там діяльно працює і кілька російських видавництв, з між ними ліво-народницьке „Пламя“. Цими днями „Пламя“ випустило у Праві під досить крикливою обгорткою московського смаку „Всеславянський календар на 1926 г.“, який має регулярно виходити й далі. Цей календар може й примом волі його ре-

дакторів, з цілковитою точністю виявив перед нами душу сучасного московського демократа під поглядом національно-державним.

Треба признати правду, що думка видавати щорічно всеславянський календар, хочаб і російською мовою, не є злою думкою. Навпаки, славянські народи так мало знають один одного і так багато поміж ними зягнілося непорозуміння і ворожечі, що тільки бажанням могли бути об'єктивна та сумлінна всеславянська інформація з одного боку і чесний та розважний голос в оборону слабших, скриджених славянських народів — з другого. Лише цимови могли утворити *raison d'être* для всеславянського видання; але якраз нічого подібного винне анайдете у Всеславянським календарі російських народників Цевласне не всеславянське, а просто московський календар з невеличкою домашньою де-яких інформації про славянські землі. Я не перебільшу, як що зазначу, що 3/4 „всеславянського календаря“ присвячено Росії і Росіянам. І зроблено це просто з якоюсь дитячою отавертістю. На кожній сторінці місцеслова маємо відділ „головніших подій з 1914 р.“. Як що ви сподіваєтесь анайти там інформації про те, що творилося в останні 10 років у славянських народів та в славянських державах, то помилаетесь, — там ви анайдете лише відомості про бувшу і сучасну Росію. Поруч з цим знов же таки на кожній сторінці маємо „приказки та прислів'я російського народу“ і „російські народні прикмети та повір'я“.

Далі знов іде деклінація в ріжних відмінках Росії і Росіяни, мнохіль у статті п. Микоїна згадується про Малоросію (sic!), яку, мовляв, московський цар Алексій ми-

достав „прийняв у підданство“, а потім, лише на 62 сторінці всеславянський календар переходить до інших країн. Як же то країн? Як що ви гадаєте, що славянські, то знов же помилаетесь. Це Естонія, Латвія і Литва. Якеж вони мають відношення до всеславянського світу? А дуже просте: вони входили в склад російської імперії і очевидно, мусять бути з нею зв'язані на віки-вічні. Далі йде стаття про Бесарабщину, написана визначним російським есером М. Слономовим. З цієї статті довідуюся, що „історично, економічно і культурно Бесарабщина тяжить до Росії... Росія, таксамо як і кожний Росіянин (!) продовжують вважати Бесарабщину частиною території російської держави“.

Не менш цікава стаття якогось п-на З. Ашкінназі (істинно-російське прізвище!), що має наголовок „Подкарпатская Русь“. Наведу з неї кілька рядків:

„Усієї людності в Підкарпатській Русі нараховується 606.563; в цьому числі: росіяни (русских) 372.884 або 62,26 проц., Малярів 102.144 або 17,03 проц., Жидів 80.159 або 13,35 проц., Чехів і Словаків 19.737 або 3,29 проц., Румунів 13.610 або 2,24 проц., Німців 10.460 або 1,74 проц.“

По другий бік Карпатів у Галичині або Лемківщині мешкає так само російське племя — „лемки“... „Коли мандруеш по цій мальовничій країні, то дивишся, наскільки скоронився тут російський тип, російська мова, російський характер побуту, будівель, одяжі... Почуваєш себе так, ніби чудом потрапив у вологодське або олонцьке село. На ганку хата сидить старий дід і вітає чистою російською мовою: „Слава Ісусу Христу!“

Прочитайши такі дива дивні про

наших закарпатських братів, перекрещених на Росію ще й вологодських чи олонцьких, я кинувся шукати статтю про Галичину. Справді, коли маленькому Закарпаттю, що вже починає стогнати під „гостинним“ Чехам, присвятив славянський календар біля 550 рядків, то Галичині не гріх присвятити і цілу тисячу. Та де там! На самих останніх сторінках календаря Галичині відведено 60 рядків лєтиту а дуже, я сказав би, слизкій статті п. Гехтера, який пристосовуючись до загального тону московсько-славянського календаря, очевидно, хотів і капітал придбати і невинність скоронити.

Про Україну взагалі, про її національно-державні та культурні змагання і досягнення, про її літературу, про українську і зокрема про галицьку еміграцію з їх суспільно-політичним угрупуванням і т. д. нема у „всеславянським“ календарі нічого. Теж саме дозодиться зазначити і відносно Білорусії. За те цілий ряд сторінок занято відомостями, які жадного відношення до славянства не мають і взагалі нікому непотрібні або всім відомі.

За всім цім треба визнати, що „Всеславянський Календар на 1926 г.“ має своє значіння — коли хочете, то навіть позитивне, а в кожному разі поначоче: Славянин, який уважно перегляне цей календар, мусить зрозуміти, а ще більше відчувати національний світогляд і психологію того східного монголо-славянського родича, що тим чи иншим шляхом змагає до диктатури над своїми ближчими й дальшими сусідами. Він завжди дивився на них і тепер дивився згорі вниз, як на невеличку частину славянства, персоніфікованого у першу чергу ним самим.

316 **ПРИБОРИ ШКІЛЬНІ І ПИСЬМЕННІ**
найліпшої якості і найдешевше
можна набути лише у **3-4**
Г. Гамермана **Львів, Жовківська**